

DET TALTE ORD GÆLDER

Talen skal læses i den kontekst, den er afholdt

Danmark i Europa – Europa i Danmark

Jeg er efterkrigstidsbarn. Født lige efter 2. verdenskrig. En krig som startede i Europa mellem vort naboland Tyskland på den ene side og vor nabo på den anden side af Nordsøen - England og Frankrig. Og mod øst Sovjetunionen. En krig som berørte næsten alle lande. En krig som ifølge historikere kostede 62 mio. livet. Heraf 37 mio. civile.

30 år tidligere sluttede 1. verdenskrig, hvor op mod 10 mio. mennesker døde, og så har jeg ikke engang nævnt den spanske syge, der havde grobetingelser takket være krigen. Lægger vi det oveni, bliver det hen ved 40 mio. døde.

Oven i disse tal kommer sårede og lemlæstede og massive fysiske ødelæggelser. Og igennem århundreder har krige i Europa afløst hinanden, og de små lande er ufrivilligt inddraget i de store landes konflikter.

Det fik heldigvis mange mennesker til at indse, at nu måtte der tages nogle skridt til at undgå denne onde cirkel. Man skulle bryde med det mønster og i stedet tvinge landene til at samarbejde.

FN var selvfølgelig et af svarene.

I Europa, som var arnested for Verdenskrigene, gik en række fremtrædende politikere en mere effektiv vej.

Kul- og stålunionen etableredes af Tyskland, Frankrig, Italien, Holland, Belgien og Luxembourg. Dette samarbejde mellem de traditionelt krigsførende europæiske stormagter indvarslede en ny tid. En tid med samarbejde, samhandel, og juridisk forpligtelse.

Og dette samarbejde voksede igennem årene. I 1973 tilsluttede Storbritannien, Danmark og Irland sig EF.

Under dansk ledelse i 2002 fik de østeuropæiske lande tilsagn om at komme med i samarbejdet fra 2004. Således er vi i dag er 28 medlemslande.

DET TALTE ORD GÆLDER

Talen skal læses i den kontekst, den er afholdt

28 europæiske demokratier, som har valgt at erstatte tidligere tiders militære og økonomiske krige med et forpligtende samarbejde reguleret af juridisk bindende regler.

Man kan sige at tidligere tiders rivaler nu er viklet ind i regler og forhandlinger ved forhandlingsbordet.

Jeg nævner dette fordi, jeg som efterkrigstidsbarn jo har hørt meget om rædslerne fra krigen. Om koncentrationslejre. Bomberne. Sirenerne. Fly i luften. Ubådskrig. Og endelig atombomberne.

Og derfor var det en velsignelse, at alt dette skulle erstattes af forhandlinger og regler.

Med til historien hører også at Sovjetunionen efter krigen lagde sin klamme hånd på en lang række østeuropæiske lande. Muren igennem Berlin var det håndgribelige bevis på ufrihed og undertrykkelse.

Dette er grundfortællingen for mig. Det er visionen. Det er drømmen. Og må jeg sige. Det er lykkedes.

Freden har hersket nu i vores del af Europa i over 70 år. Velstanden er steget. Demokratiet er rodfæstet. Borgernes rettigheder er helt centrale i lovgivningsprocesserne.

I 1989 faldt muren i Berlin, og friheden kom til østlandene. I 1991 brød Sovjetunionen sammen, og vi blev alle berusede af tanken om, at nu var freden så endegyldigt kommet til Europa. Nu skulle der samarbejdes.

EU fortsatte med at fordybe samarbejdet. Det indre marked og Euroen er udtryk for den store og stigende tillid, de europæiske lande har til hinanden.

Ved siden af dette arbejdede NATO. Atlantpagtens artikel 5 – et angreb på et NATO land er et angreb på alle – har sikret, at også på den militære front har tiden siden 1945 været stabil.

NATO landene har i stigende grad integreret deres militær, så der samarbejdes på kryds og tværs.

DET TALTE ORD GÆLDER

Talen skal læses i den kontekst, den er afholdt

Så på begge områder – det økonomisk/demokratiske samarbejde i EF/EU og på det militære samarbejde i NATO – er det gået over al forventning.

Vi er rige og mere velstående end nogensinde tidligere. Demokratierne er rodfæstede.

Men – kan nogen så sige – vi oplever jo megen utilfredshed med EU. Kritik fra alle retninger. Mange steder ser vi bevægelser, der vil ud af EU. Som rent ud sagt er imod hele konstruktionen.

Hvordan kan det så være?

For mig er en af forklaringerne, at det er snart 30 år siden, at muren faldt. Man skal altså være 40/45 år for håndgribeligt at kunne huske Europas deling. For at kunne huske guset, når man krydsede ind i DDR gennem Check Point Charlie.

Det betyder, at meget få mennesker har oplevet krig. Der skal man være oppe i 70'erne, og man skal være over 45 for at have oplevet Europas deling.

Men da godt halvdelen af EU's borgere er under 45 år, så ligger det jo ikke lige for.

Dvs. hovedparten af os lever i et demokrati. Uden militære konflikter. Og vi har aldrig oplevet andet. Det er den naturlige dagligdag.

Det betyder at den oprindelige historie – altså min historie – ikke er en levende realitet. Og derfor foregår debatten som almindeligt brokkeri over uduelige politikere. Svindlere og bedragere. Vi er optaget af de nære ting. For alt det andet, det fungerer jo.

På EU området er der en polarisering. Debatklimaet er delt mellem en rationel debat, som den vi har i dag, og så en følelsesmæssig debat. Og vi mødes aldrig.

DET TALTE ORD GÆLDER

Talen skal læses i den kontekst, den er afholdt

Jeg kommer til at tænke på min søn. Da han gik i folkeskolen – 5.klasse – kom han grædende hjem en dag. De havde drøftet EF og folkeafstemningen i klassen. Han fortalte ”jeg kunne seks grunde til, at man skal stemme ja. Jeg kunne fortælle om alle seks grunde. Men de andre sagde bare: Min far og mor synes, at EF er noget lort.”

Så frustrerende er det. Vi tilhængere kan seks rationelle argumenter, og de andre synes bare, at det er noget lort.

Derfor mødes vi aldrig i debatten om EU. Fornuft og følelser mødes ikke. Se bare Brexit-debatten i Storbritannien. Klare kendsgerninger blev fejlet af bordet som skræmmekampagne.

Hvor står vi så i dag?

EU samarbejdet er blevet dybere, og velstanden er vokset og vokset. Men generationers historie er glemt. Glemte at man ikke altid har kunnet rejse, hvor man vil. Tage arbejde. Har rettigheder. Levestandard som få i denne verden. Demokrati. Religionsfrihed og ligestilling mellem mænd og kvinder.

Samtidig står vi overfor udfordringer. Et aggressivt Rusland. Krig i det østlige Ukraine. Intimidering af de baltiske lande.

Terror. Terror på gaderne i Berlin. Nice. Paris. Bruxelles. London. Stockholm. Og de store migrantstrømme over Middelhavet har sat sine spor og vel også svækket troen på at EU kan løse opgaven.

Hertil kommer Cybertruslen. Trusler om at lamme energiforsyning, kommunikation, betalingssystemer. Meningspåvirkningskampagner. Fake News. OSV.

Midt i dette beslutter man i Storbritannien Brexit. En uhyrlig og uansvarlig beslutning ikke kun for UK, men for Europa.

Jeg kan ikke forstå, at andre ikke kan forstå, at demokratiske lande der samarbejder i en juridisk forpligtende form er langt at foretrække fremfor en tilbagevenden til gamle dages økonomiske og militære konflikter.

DET TALTE ORD GÆLDER

Talen skal læses i den kontekst, den er afholdt

Jeg kan også nævne andre eksempler, der ikke for alle og ikke altid synes indlysende. Lad mig nævne EU-regler, der har slukket for glødepærerne, mindsket suget i støvsugeren og reguleret mængden af kanel i fødevarer

Men jeg foretrækker at leve med regler om krumme agurker. Og ja, jeg foretrækker EU-metoden, selvom det nogle gange sker som et skridt frem og to tilbage. Og så til sidst atter et skridt fremad...

Så min konklusion er, at det her er udtryk for at vi demokratisk vedtager reglerne i EU. Og i sidste ende tæller argumenternes magt. Ikke hvem der er det største land.

Og lige præcis den del, den del der handler om at sætte lighedstegn mellem ret og magt, den del der handler om den stærkes ret, det er det, vi efter Murens Fald troede, at vi var kommet væk fra.

Men det er nu engang ikke sådan, at det nu er givet, at vi fremover lever i fred og fordragelighed. Desværre.

Læren af de seneste år er, at frihed og fred ikke er givet, men er noget hver generation må kæmpe for.

Krig er igen en realitet i Europa. Ruslands annektering af Krim og krigen i det østlige Ukraine er vidnesbyrd herom. Terrorister som dræber anderledes troende, og som vil indskrænke religionsfriheden, er et andet vidnesbyrd om kamp om ytrings- og religionsfriheden.

Så min vision og drøm er lige så relevant i dag, som den var efter 2. Verdenskrig.

Hvad gør vi så nu?

Det er der mange sagkyndige i denne sal, som ved meget mere om end jeg. Der er økonomer som ved alt om Euroen og Bankunionen. Ekspertter på det indre marked. Juraen. Kemikalier. Landbrug. Industri. Energi. Kultur. Og hvad ved jeg.

DET TALTE ORD GÆLDER

Talen skal læses i den kontekst, den er afholdt

Det vil jeg derfor afholde mig fra. Men nogle ting er fundamentale. EU skal få styr på EU's ydre grænser. Oplevelserne fra 2015 har sat sig dybe spor i befolkningerne. Den massive tilstrømning demonstrerede EU's handlingslammelse og igangsatte en lang række nødværgeforanstaltninger i de enkelte lande.

EU skal demonstrere vilje og handlekraft her. Det gælder også den afrikanske folkevandring til Europa. Opgaven er tosidig. Dels skal den ydre grænse lukkes og erstattes af et ansøgningssystem og dels skabe økonomisk fremgang i de afrikanske lande, så de unge har et perspektiv.

Truslen mod den frie bevægelighed i EU fjernes kun, hvis der er tillid til effektiv kontrol af den ydre EU grænse.

Den verdensomspændende finanskrisen fra 2008, som udviklede sig til en økonomisk krise, har lært os, hvor afhængige vi er af hinanden, hvad enten vi er med i Euroen eller udenfor. Hvad enten vi er medlem i EU eller ikke. Transparens i markeder, i sektorer, i staters gøren og laden er nødvendig. Vi skal have indsigt for at kunne forebygge lignende situationer. Vi skal ikke igen kunne opleve et Grækenland, som skjuler kendsgerningerne og svindler med tallene.

Det er også derfor, at det er vigtigt, at vi i Danmark hele tiden skal være tæt på kernen i EU. Som lille land skal vi hele tiden søge den størst mulige indflydelse.

Vi kan også se, at tiden er ved at løbe ud for vore forbehold.

Retsforbeholdet udelukker fuldt og helt medlemskab af Europol. Et helt nødvendigt redskab til at bekæmpe grænseoverskridende kriminalitet og terror. I stedet for at bidrage og være med i kernen, har vi måttet trække rigeligt på vores opsparede forhandlingskapital, som lykkeligvis endte i en operationel særaftale.

Samtidig kan vi ikke være med i en række andre nyttige ting. Nemlig de over 20 forordninger, vi ville have tiltrådt ved et ja: Om alt lige fra at kunne få sit tilgodehavende, over arveret til håndtering af familiekonflikter henover grænser.

DET TALTE ORD GÆLDER

Talen skal læses i den kontekst, den er afholdt

Om Euroforbeholdet er der vel blot at sige, at det er ulogisk, at vi følger Euroen i tykt og tyndt indenfor snævre grænser, men siger nej til at have politisk indflydelse.

Så er der forsvarsforbeholdet, som i stigende grad vil udelukke Danmark fra at deltage i et meget velkomment samarbejde, som kan udnytte de særlige kompetencer, EU har med hensyn til stabilisering af krigsramte områder, fredsbevarende indsatser, opbygning af civilsamfund med politi og domstole.

EU har her særlige kompetencer, som NATO ikke har. Hertil kommer det industripolitiske samarbejde og det forskningsmæssige samarbejde på forsvarsområdet. Danmark har sammen med andre EU NATO lande som betingelse, at EU's Forsvarssamarbejde ikke duplikerer NATO. Vi skal komplementere hinanden ikke konkurrere med hinanden. Det er der bred enighed om.

For nu ikke at havne i en frådende debat, så lad mig sige, at Regeringen respekterer alle forbehold indtil de ved en folkeafstemning bortfalder. Regeringen har ingen planer om folkeafstemninger om forbeholdene.

Men de er – som jeg har gennemgået – i stigende grad en klods om benet.

Lad mig afslutningsvis vende mig til NATO.

Grundstammen i europæisk sikkerhed og i særlig grad dansk sikkerhedspolitik er NATO. Samarbejdet med USA har sikret freden i Europa i 70 år.

Det er derfor i Danmarks direkte interesse at bidrage til alliancen. Og NATOs krav indgår som en naturlig del af overvejelserne omkring Forsvarets udvikling, når vi forhandler forsvarsforlig.

Det sikkerhedspolitiske trusselsbillede i Europa er velkendt:

Sammen med et aggressivt Rusland er cybertrusler og radikal islamisk terror nogle af vor tids største sikkerhedspolitiske udfordringer.

- Vi skal styrke vores evne til kollektivt forsvar og afskrækkelse i NATO regi.

DET TALTE ORD GÆLDER

Talen skal læses i den kontekst, den er afholdt

- Vi skal fortsat kunne deltage i internationale operationer, stabiliseringsindsatser og krisestyringsopgaver, så vi bidrager til at terroren nedkæmpes, så menneskemængder ikke sendes på flugt.
- Og vi skal imødegå cybertrusler og fake news.

Cyberspace er bestemt ikke et lavspændingsområde. Danmark er et af de mest digitaliserede lande i verden. Det drager vi alle stor fordel af i hverdagen. Men det gør samtidig også truslen fra cyberangreb, cyberspionage og påvirkningskampagner mere alvorlig.

Sidste år blev bl.a. Mærsk ramt af et cyberangreb med store økonomiske konsekvenser. Desværre er der intet, der tyder på, at det bliver nemmere i fremtiden.

Derfor vil vi i betragtelig grad styrke det nationale cyberforsvar. Bl.a. ved udbygning af sensornetværk, etablering af et situationscenter og forbedring af den forebyggende indsats. I respekt for danskeres retssikkerhed og personlige frihed.

Vi ved, at der er kræfter derude, som ikke vil os det godt. Det tager vi bestik af, så vi kan have et værn om Danskernes tryghed.

Summen af det jeg har talt over her i dag er, at der er to indlysende konstanter i Danmarks forhold til Europa: EU og NATO

Sådan varetager vi som lille land med en åben økonomi, og en naturlig sårbarhed i kraft af størrelsen, bedst vore strategiske interesser i en forpligtende europæisk sammenhæng.

Derfor skal vi vedblivende forfølge vores interesser i EU og i NATO og de internationale organisationer.

Og derfor skal vi turde udfordre alle de falske profeter, der tror, vi kan klare os uden et forpligtende samarbejde.

Det kan vi ikke.

---000---